

AQ-3

24.7.08

מבחן מועד א': חברה, תרבות ומשטר ארה"ב: ממושבות למלחמת האזרחים

ד"ר דפנה שטראוס-דורון

כל הזכויות שמורות ©
מבלי לפטע באמצע לעיל, אין להעתיק, לשלם, להקליט, לשדר,
לאחסן במאגר מידע, בכל דרך שהיא, בין מכונית ובין
אלקטרונית או בכל דרך אחרת כל חלק שהוא מטופס הבחינה.

שימו לב:

משך הבחינה: שלוש שעות.

הבחינה נחלקת לשלושה חלקים, ויש אפשרות בחירה בכל חלק.

קראו בעיון את השאלות ואת ההוראות לבחירת השאלות.

אל תמהרו! משך הבחינה מאפשר לתכנן את התשובות ולבנות תשובות בעלות מבנה פנימי הגיוני.

ודאו כי התשובה עונה על כל מרכיבי השאלה.

לטופס הבחינה מצורפת רשימת התעודות (מקורות ראשוניים) שנלמדו בקורס.

בהצלחה!

חלק א' (25 נקודות): יש לבחור תעודה אחת מתוך שלוש התעודות להלן ולענות על השאלות

הבאות:

(א) מהי התעודה? אם אפשר לסווגה, אזי לאיזו קבוצה או סוג של תעודות היא שייכת?

(ב) מהי הטענה המוצגת בתעודה ומהי מטרת כותב התעודה? הסבירו ביטויים, מושגים ואירועים

המופיעים בתעודה (גם אם במרומז) ואשר מסייעים בהבנת התעודה.

(ג) מהו העולם האידיאולוגי (תיאולוגי, פוליטי, חברתי, או תודעה היסטורית) שמתוכו או לאורו

נכתבה התעודה? הסבירו את מקורותיו של עולם אידיאולוגי זה.

(ד) מהם התנאים, האירועים או התהליכים הדתיים, הפוליטיים, המדיניים, החברתיים ו/או

הכלכליים שבשלם נכתבה התעודה?

(ה) לאילו תעודות שנלמדו בקורס אפשר לקשור או להשוואת את התעודה הנדונה ומדוע (ר')

רשימה בסוף המבחן)?

תעודה 1

And thou, New England, which are exalted in privileges of the Gospel above many other people, know thou the time of they visitation, and consider the great things the Lord hath done for thee. No people's account will be heavier than thine if thou do not walk worthy of the means of thy salvation. The Lord looks for more from thee than from other people; more zeal for God, more love to his truth, more justice and equality in thy ways. Thou should be a special people, an only people. Take heed lest for neglect of [His word], God [will] remove thy candlestick out of the midst of thee; lest being now as a city upon a hill, thou be left like a beacon upon the top of a mountain desolate and forsaken. ...

[W]hen the great Monarch of heaven and earth enters into covenant with us, it is the great things of our salvation. The covenant is a tree of life for those who feed upon it.

("New England and Her Covenant" by Peter Bulkeley, Massachusetts, 1646)

ואתם, אנשי אנגליה החדשה, שבחסותכם תחת הבשורה מורמים אתם מעל עמים רבים אחרים,

דעו מתי יבוא גמולכם, ובחנו את המפעלות הנצורים שעשה אדוננו למענכם. בדן וחשבון יבוא

עמכם שלא כמו עם שאר עמי עולם, אם לא תלכו בדרך הראויה המובילה אתכם אל גאולתכם. אדוננו מצפה מכם להתעלות על שאר אומות עולם; גלו יותר קנאות לאל, אהבו יותר את אמיתותיו, הקפידו על צדק ושוויון בדרכיכם. והייתם עם יחיד ומיוחד. היזהרו מזלזול בדברו, פן ייכבה האל את הנר שבקרבתכם; וממרום מקומכם כקריה על ראש ההר, תיוותרו כמשואה בראש הר קרב ושכוח-אל. ...

כשהמלך הגדול במרומים ועל פני האדמה בא עמנו בברית, זהו הדבר שיוביל לישועתנו. הברית היא כעץ החיים לאלה שיאכלו מפריה.

(״אנגליה החדשה ובריתה״, מאת פטר בולקלי, מאסאצ'וסטס, 1646)

תעודה 2

We may indeed with propriety be said to have reached almost the last stage of national humiliation. There is scarcely anything that can wound the pride or degrade the character of an independent nation which we do not experience. Let us make a firm stand for our safety, our tranquillity, our dignity, our reputation. Let us at last break the fatal charm which has too long seduced us from the paths of felicity and prosperity. ...

In our case, the concurrence of thirteen distinct sovereign wills is requisite, under the Confederation, to the complete execution of every important measure that proceeds from the Union. It has happened as was to have been foreseen. The measures of the Union have not been executed; the delinquencies of the States have, step by step, matured themselves to an extreme, which has, at length, arrested all the wheels of the national government, and brought them to an awful stand. Congress at this time scarcely possess the means of keeping up the forms of administration, till the States can have time to agree upon a more substantial substitute for the present shadow of a federal government. Things did not come to this desperate extremity at once. Each State, yielding to the persuasive voice of immediate interest or convenience, has successively withdrawn its support, till the frail and tottering edifice seems ready to fall upon our heads, and to crush us beneath its ruins.

PUBLIUS (Alexander Hamilton, 1787)

אכן, בדין אפשר לומר שהגענו כמעט לדרגה התחתונה של השפלה לאומית. אין כמעט דבר היכול לפגוע בגאוותה של אומה עצמאית או לגרוע מכבודה שאין אנו מתנסים בו. הבה נעמוד איתן למען ביטחוננו, למעט שלווה רוחנו, למען כבודנו העצמי, למען שמנו הטוב. הבה נפרוץ סוף-סוף אותו מעגל קסמים הרה אסון אשר ימים רבים מדי היטה אותנו מנתיבי האושר והשגשוג. ...

במקרה; שלפנינו יש צורך, במסגרת הקונפדרציה, בחפיפה בין שלושה-עשר רצונות ריבוניים נבדלים כדי להגיע לביצוע מלא של כל צעד חשוב שמקורו באיחוד. ואמנם, הדברים התרחשו כפי שניתן היה לחזות מראש. דינו של האיחוד לא בוצעו, והעברות של המדינות הבשילו מעט-מעט עד שהגיעו לקיצוניות שבסופו של דבר עצרה את כל גלגליה של הממשלה הלאומית והביאה אותם לידי קיפאון נורא. לעת הזאת אין כמעט ביכולתו של הקונגרס לצקת תוכן בדפוסיו של המנהל עד שתהיה למדינות שהות להסכים על תחליף ממשי למה שהוא היום לא יותר מצל של שלטון פדרלי. לא בבת אחת הגיעו הדברים לידי קיצוניות מייאשת זו. כל המדינות שנשמעו לקולם המשכנע של אינטרס מיידי או של כדאיות הפסיקו את תמיכתן בזו אחר זו, עד שהיום דומה כי הבניין הרופס והמתנדנד מוכן ליפול על ראשינו ולמחוץ אותנו תחת הריסותיו.

פובליוס (אלכסנדר המילטון, 1787)

תעודה 3

That the richer region should submit to the political tyranny of its impoverished moiety because of that very poverty, that the intelligent, educated, and civilized portion of a our country should consent to the sway of their ignorant, illiterate, and barbarian companions in the commonwealth is indeed a marvel and a mystery.

The baleful influence shed by Slavery on our national history has not yet spent its malignant forces. It has, indeed, reached a height which a few years ago it was thought the wildest fanaticism to predict. The Ordinance of 1787 torn to shreds and scattered to the winds; the line drawn in 1820, which the slave-holders plighted their faith Slavery should never overstep, insolently as well as infamously obliterated; Slavery presiding in the Cabinet, seated on the Supreme Bench, absolute in the halls of Congress; the battle not yet over in Kansas...

Mighty events are at hand, even at the door; and the mission of all will be to fix Slavery firmly and forever on the throne of this nation.

("Where Will It End", *Atlantic Monthly* [Boston], 1857)

תעלומה ופליאה היא שחבל הארץ העשיר יותר ייכנע לרודנותה הפוליטית של המחצית המרוששת ודווקא בשל עוני זה שלה; שחלקה הנבון, המשכיל והתרבותי של ארצנו יסכים לקבל עליו את שלטונם של שותפיו לרפובליקה, שותפי בורים וברברים, שאינם יודעים קרוא וכתוב. טרם כלו כוחותיה הזדוניים של השפעתה זורעת הרוע של העבדות על ההיסטוריה הלאומית שלנו. אכן, השפעה זו הגיעה לדרגה שרק לפני שנים אחדות תוארה כנבואה מטורפת ופנאטית. תקנת 1787 נקרעה לגזרים, ואלה פוזרו ברוח; הקו שנקבע בשנת 1820, שעליו נתנו בעלי העבדים את דברתם כי העבדות לא תחרוג מעבר לו, חוסל במהלך חצוף ומגונה; העבדות מנהיגה את הקבינט, יושבת על כס בית המשפט העליון, עריצה באולמות הקונגרס; המאבק טרם הוכרע בקנוס... אירועים הרי גורל עומדים על הפרק, ולמעשה כבר ניצבים בפתח; ולכולם המשימה לקבע את העבדות בחוקה ולעולמים על כס המלכות של אומה זו.

("היכן זה יסתיים", אטלנטיק מונת'לי [ירחון שהתפרסם בבוסטון], 1857)

- חלק ב' (45 נקודות):** יש לבחור שלוש שאלות (15 נקודות לכל שאלה; אורך התשובה כ-2/3 העמוד עד עמוד שלם) מתוך השאלות הבאות:
1. תארו את התפתחות מוסד העבדות באזור הציפיק במאה ה-17 (1619 עד 1700) לאור העדויות החוקיות והמשפטיות שנלמדו בקורס.
 2. תארו את עיקרי האידיאולוגיה הרפובליקנית שעיצבה את תפיסת העולם האמריקנית בתקופת המפכה ואת מקורותיה.
 3. מה היו הבעיות העיקריות שעימן התמודדו מנסחי החוקה בוועידת פילדלפיה, ומה היו הפשרות שהושגו ונקבעו בחוקה?
 4. מה היו נקודות המחלוקת בין המפלגה הפדרליסטית למפלגה הרפובליקנית-גי'פרסונית סביב מפנה המאה ה-18, וכיצד ביטאו נקודות מחלוקת אלו את החזון הכלכלי של שתי הדמויות המרכזיות שסביבן התגבשו המפלגות.
 5. כיצד שינתה ההתעוררות הדתית השנייה את התיאולוגיה הקלוויניסטית? מה היו השפעותיו החברתיות של שינוי זה?
 6. על מה נסב הויכוח בקונגרס לאחר מלחמת מקסיקו, מה היו העמדות שהוצגו בויכוח ומה היתה נוסחת הפשרה שהביאה לסיום הויכוח?

חלק ג' (30 נקודות): יש לבחור 6 מושגים (5 נקודות לכל מושג) מתוך המושגים הבאים :
 בתשובתם הגדירו את המושג, ציינו את זמנו, והסבירו את חשיבותו, משמעותו והשלכות המרכזיות שלו (אם היו).

1. הסכם מייפלאור	7. רכישת לואיזיאנה
2. ההזנחה המבורכת	8. מנפטת הכותנה
3. משבר חוק הבולים	9. אמהות רפובליקנית
4. תומאס פיין	10. כנס סנקה פולס
5. No taxation without representation	11. מפלגת החירות (Liberty)
6. בלמים ואיזונים	12. החלטת דרד סקוט

רשימת התעודות:

- Richard Hakluyt, "Discourse on Western Plantation"
- ויליאם קרשאן, "מתנה לוירג'יניה"
- The Mayflower Compact
- ויליאם ברדפורד, "תולדות מושבת פלימוט"
- ג'ון קוטון, "הבטחת אלוהים למושבותיו"
- John Winthrop, "A Model of Christian Charity"
- Cotton Mather, "A Christian at His Calling: Two Brief Discourses"
- Virginia Slavery Legislation (1630-1691)
- Jonathan Edwards, "Sinners in the Hands of an Angry God"
- Benjamin Franklin, "The Way to Wealth"
- קטעים מתוך: Bernard Bailyn, *The Ideological Origins of the American Revolution* (Cambridge, Mass., 1967)
- Thomas Paine, "Common Sense"
- The Declaration of Independence
- The Constitution of the United States of America
- Thomas Jefferson, Notes on the State of Virginia
- Catharine Beecher, Selections from "A treatise on Domestic Economy"
- Forming the American Bible Society
- Conversion Testimonies by Women
- The Seneca Falls Convention on the Equality of Men and Women
- The Northwest Ordinance
- John L. O'Sullivan, "Annexation"
- Joshua Leavitt, Thaddeus Stevens, Ben Wade and Henry Wilson on free labor and the Slave Power
- Dred Scott v. Sanford